

ПРИРОДНА БАГАТОПЛІДНІСТЬ СИМЕНТАЛЬСЬКОЇ ХУДОБИ

Проаналізовано 12789 корів з 61394 отеленнями із 10 племінних стад симентальської худоби за багатоплідністю протягом семи поколінь їхнього розведення. Установлено, що середній рівень багатоплідності корів — 2,27% і залежить від генофонду окремих стад (0,53—4,56%), віку корів при отеленні (0,63—3,07%), зміни поколінь (F_0 — F_6) тварин (2,08—2,46%) та пори року при їхньому заплідненні (20,53—29,17%).

Генофонд симентальської худоби за останні десятиріччя в Україні використовувався як материнська основа для створення низки нових порід молочного і м'ясного напрямів продуктивності. У сучасний період на її основі створюється українська симентальська м'ясна порода шляхом використання генофонду м'ясних сименталів зарубіжної селекції (Австрії, Німеччини, Канади, США) [2, 4].

Для рентабельного ведення галузі м'ясного скотарства необхідно створити низку сприятливих чинників господарського, селекційного, економічного, ринкового та інших рівнів впливу. Серед селекційних, практичних ознак продуктивності дуже важливим чинником є відтворна здатність м'ясної худоби, яка повинна забезпечувати високий рівень виходу телят на 100 корів і нетелей (у межах 90 голів та вище) у племінних і товарних стадах.

У цьому аспекті певний науковий, селекційний і практичний інтерес представляє явище природної багатоплідності корів, яке сприяє не тільки безпосередньому збільшенню кількості телят у приплоді, але й корелює з іншими господарськи корисними ознаками у тварин [1, 3].

У деяких країнах світу багатоплідність у скотарстві розглядають як селекційну ознаку, запропоновані селекційні методи на підвищення частоти народження двійнят у потомстві [5]. Метою наших досліджень було вивчення динаміки рівня прояву природної багатоплідності в генофонді симентальської худоби за її чистопородного розведення і схрещування з іншими породами у зв'язку із зміною по-

колінь тварин, віком корів при отеленні та порами року при їхньому заплідненні.

Матеріали і методи досліджень. Дослідження проводили за матеріалами зоотехнічного і племінного обліку тварин у 10 племгосподарствах симентальської породи за ряд десятиріч. На основі племінного обліку будували генеалогічні схеми розвитку поколінь тварин і вивчали всі отелення корів у генераціях за багатоплідністю. Кожне покоління (F_0 — F_6) тварин аналізували статистично за загальною кількістю багатоплідних корів і отелень, а також у зв'язку з віком корів при отеленнях та пори року при їхньому заплідненні. Усього проаналізовано 12789 корів з 61394 отеленнями протягом шести-семи поколінь розвитку стад.

Результати досліджень. Аналіз багаторічних даних отелень корів симентальської породи свідчить, що середнє значення багатоплідності для обстеженої кількості (61394) становить 2,27%, що відповідає даним інших дослідників [1, 3] для цієї породи. У стадах племзаводів "Шамраївський", "Матусове" і "Веселий Поділ" багатоплідність корів найвища і сягає відповідно 4,56; 3,24 і 2,99%, що свідчить про певну спадкову особливість їхнього генофонду за цією ознакою.

Ми провели аналіз прояву середнього рівня багатоплідності корів симентальської породи за чистопородного розведення тварин протягом шести-семи поколінь розвитку стад (табл. 1). Дані показують, що із зміною поколінь потомства багатоплідність симентальських корів залишається на сталому рівні (2,25 — 2,40%) з незначними відхиленнями в окремих поколіннях (до 0,3%). Очевидно, що незначна спадкова зумовленість стабільності цієї ознаки за відсутності селекції тварин на багатоплідність підтримується завдяки дії генетико-автоматичних процесів на популяційному рівні.

1. Динаміка багатоплідності у симентальській породі у зв'язку із зміною поколінь

Показники	Покоління						
	Родоначальниця родин (F_0)	F_1	F_2	F_3	F_4	F_5	Разом
Кількість корів	476	1389	2282	2424	1741	849	9161
Багатоплідних корів, гол.	68	161	234	272	182	82	999
Те саме, %	14,29	11,59	10,25	11,22	10,45	9,66	10,90
Число отелень	3904	8621	12798	12443	8091	3619	49476
Кількість двійнят	88	200	266	331	216	89	1190
Відсоток двійнят	2,25	2,32	2,08	2,66	2,67	2,46	2,40
Кількість отелень на корову	8,2	6,2	5,6	5,1	4,7	4,3	5,4

2. Рівень багатоплідності у симентальській породі залежно від віку корів при отеленні

Показники	Вік корів в отеленнях											Всього
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11 і старші	
Кількість корів, отелень	12789	11268	9604	7892	6332	4853	3416	2279	1459	824	690	61394
Число двійнят	78	220	292	241	187	144	92	70	42	22	8	1396
Відсоток двійнят	0,63	1,95	3,04	3,05	2,95	2,98	2,69	3,07	2,88	2,67	1,16	2,27

3. Частота народження двійнят у симентальській породі залежно від запліднення корів у різні пори року

Проаналізовано двійнят	Народилось двійнят у корів від запліднень у різні пори року (місяці):											
	весняні			літні			осінні			зимові		
	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I	II
1779	174	190	155	160	163	137	136	149	150	107	121	137
100%	9,78	10,68	8,71	8,99	9,16	7,70	7,64	8,38	8,43	6,02	6,81	7,71
Разом	29,17%			25,85%			24,45%			20,53%		

З даних табл. 1 також видно, що в стадах симентальської породи спостерігається чітка тенденція до зниження середньої кількості отелень на корову з динамікою поколінь, яке досягло в F_5 до 47,6%.

Вивчення народжуваності двійнят у корів залежно від їхнього віку при отеленні показало, що найнижчі показники багатоплідності характерні для корів-первісток (0,63%), другого отелення (1,95%) та старих корів (1,16%). Слід відмітити, що симентальські корови упродовж тривалого періоду (від 3 до 10 отелень) проявляють стабільні показники багатоплідності на рівні (2,70 — 3,07%), що додатково свідчить про конституційну міцність і належну відтворну здатність цієї породи (табл. 2).

Під час аналізу багатоплідності симентальських корів виявлено такий, достатньо впливовий на прояв цього явища чинник, як пора року при заплідненні корів. Установлено (табл. 3), що від запліднень у весняно-літній період народжується 55,02% двійнят від усіх аналізованих (1779), а в осінньо-зимовий — 44,98%, тобто різниця становить 10,04%.

Найвищий показник багатоплідних отелень досягається у корів від весняного періоду їхніх запліднень (29,17%), найнижчий — від зимового (20,53%). Зрозуміло, що це зумовлюється різним фізіологічним станом корів узагалі та їхньої статевої системи зокрема, які залежать від впливу комплексу зовнішніх чинників, природно створених різними порами року.

Висновки. Генофонд симентальської худоби має здатність проявляти середню багатоплідність на рівні 2,27% ($n = 61394$ отелення), яка зберігається в поколіннях потомства (F_0 — F_6) і проявляється достатньо стабільно у корів протягом 10 отелень.

Рівень прояву багатоплідності у корів залежить від генофонду окремих стад (0,53 — 4,56%), віку корів (0,63 — 3,07%) та пори року при їхньому заплідненні: щомісяця — 6,02 — 10,68%; щокварталу — 20,53 — 29,17% від усіх аналізованих 1779 двійнят.

1. Винничук Д.Т. Селекционная оценка многоплодных коров //Разведение и воспроизводство сельскохозяйственных животных на Украине. — К., 1984. — С. 4—7.

2. Карасик Ю.М., Зубець М.В., Буркат В.П., Шкурин Г.Т. та ін. Програма створення української симентальської м'ясної породи. — К., 1997. — 51 с.

3. Можилевский П.Л. Двойни у крупного рогатого скота симментальской породы //Разведение и искусственное осеменение крупного рогатого скота, 1984. — Вып. 16. — С. 24—25.

4. Шкурин Г.Т. Генезис симментальської породи в Україні. — К.: Аграрна наука, 1998. — 303 с.

5. Stolzenburg U., Schomuth G. Selektionsexperiment auf Zwillings-geburten bei Milchrindern // Z. Tierzucht. und Zuchtunsbiol. — 1990. — 107. — № 1. — S. 16—31.

Естественное многоплодие симментальского скота.

И.П. Петренко, Г.Т. Шкурин

Проанализировано 12789 коров с 61394 отелами из 10 племенных стад симментальского скота по многоплодию на протяжении семи 7 поколений их разведения. Установлено, что средний уровень многоплодия коров составляет 2,27% и зависит от генфонда отдельных стад (0,53 — 4,56%), возраста коров при отеле (0,63—3,07%), смены поколений ($F_0 - F_6$) животных (2,08—2,46%) и сезонов года при их оплодотворении (20,56 — 29,17%).

The natural polyfecundity of simmental cattle.

I. Petrenko, G. Shkuryn

On the 12789 cows and 61394 calving from 10 herds of simmental cattle on polyfecundity during 7 generations have been analysed. The middle level of cows polyfecundity is 2,27% and depends from herd's genofound (0,53 — 4,56%) age of cows (0,63 — 3,07%), change animal of generations ($F_0 - F_6$) — (2,08 — 2,46%) and seasons of year by the fruitful insemination (20,56 — 29,17 %).

УДК 636. 22/28. 611.3

А.О. ПЕТРИЧКО

Коломийська дослідна станція

Івано-Франківського інституту АПВ УААН

УДОСКОНАЛЕНА СИСТЕМА ГОДІВЛІ ТЕЛЯТ З ВИКОРИСТАННЯМ ФЕРМЕНТНОГО ПРЕПАРАТУ АМІЛОСУБТИЛІНУ

Використання кормів, збагачених амілосубтиліном, для годівлі телят у молочний період утримання сприяє поїданню кормів основного раціону годівлі, стимулює засвоєння поживних речовин, підвищує прирости живої маси на 15,9% і знижує витрати кормів на виробництво 1 ц приросту живої маси на 13,9%.